

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 2, NO 4, STIP, MACEDONIA, 2017

ГОД. II, БР. 4
ШТИП, 2017

VOL. II, NO 4
STIP, 2017

ПАЛИМПСЕСТ

**Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања**

PALIMPSEST

**International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research**

**Год. II, Бр. 4
Штип, 2017**

**Vol. II, No 4
Stip, 2017**

PALMK, VOL 2, NO 4, STIP, MACEDONIA, 2017

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Гурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruyse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Даница Гавриловска–Атанасовска (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип, Македонија

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Danica Gavrilovska-Atanasovska (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, Macedonia

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:
<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

Journal Name	PALIMPSEST International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research
Abbreviation	PALMK
ISSN (print)	2545-398X
ISSN (online)	2545-3998
Knowledge field:	UDC 81
UDC code	UDC 82 UDC 008
Article Format	HTML/ PDF; PRINT/ B5
Article Language	Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish, Italian
Type of Access	Open Access e-journal
Type of Review	Double-blind peer review
Type of Publication	Electronic version and print version
First Published	2016
Publisher	Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip, Republic of Macedonia
Frequency of Publication	Twice a year
Subject Category	Language and Linguistics, Literature and Literary Theory, Education, Cultural Studies
Chief Editor	Ranko Mladenoski
Country of Origin	Republic of Macedonia
Online Address	http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
E-mail	palimpsest@ugd.edu.mk Academia edu https://www.ugd.academia.edu/ PALIMPSESTПАЛИМПСЕСТ
	Research Gate https://www.researchgate.net/profile/Palimpsest_Palimpsest2
Profiles	Facebook Palimpsest / Палимпсест
	Twitter https://twitter.com/palimpsest22
	SCRIBD https://www.scribd.com/user/359191573/Palimpsest-Палимпсест

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Нина Даскаловска, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Nina Daskalovska, editor of Palimpsest

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 Svetlana Jakimovska

ANALYSE COMPARATIVE DE L'ÉTYMOLOGIE DES TERMES
ORTHODOXES MACÉDONIENS ET FRANÇAIS

Svetlana Jakimovska

COMPARATIVE ANALYSIS OF FRENCH AND MACEDONIAN ORTHODOX
TERMS ETYMOLOGY

25 Семина Бекир

ТУРЦИЗМИТЕ ВО ПОЕЗИЈАТА НА РИСТО ЛАЗАРОВ ОД 1972 ДО 1990
ГОДИНА

Semina Bekir

TURCISMS IN THE POETRY OF RISTO LAZAROV FROM 1972 TO 1990

35 Marco Mazzoleni

“ORMAI CADEVA” = ‘STAVA (QUASI) PER CADERE’

Marco Mazzoleni

“ORMAI CADEVA” = ‘HE NEARLY / ALMOST FELL (OVER)’

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

47 Konan Koffi Syntor

UN REGARD SUR LE CONTRAT DE LECTURE DE *EL AMANTE BILINGÜE*
DE JUAN MARSÉ

Konan Koffi Syntor

A LOOK AT THE READING CONTRACT IN *EL AMANTE BILINGÜE* BY
JUAN MARSÉ

57 Марија Леонтиќ

ОРИГИНАЛНАТА И ПРЕПЕАНАТА ПОЕЗИЈА ЗА ДЕЦА КАКО
УМЕТНИЧКИ ДИЈАЛОГ МЕЃУ КУЛТУРИТЕ

Marija Leontik

ORIGINAL AND VERSIFIED POETRY FOR CHILDREN AS AN ARTISTIC
DIALOGUE BETWEEN CULTURES

65 Славчо Ковилоски

КОРЕСПОНДЕНЦИЈАТА (ЕПИСТОЛАРИЈАТА) НА МАКЕДОНСКИТЕ
ЖЕНИ ВО XIX ВЕК

Slavcho Koviloski

CORRESPONDENCE OF MACEDONIAN WOMEN IN THE XIX CENTURY

- 75 Ранко Младеноски, Данче Стефановска**
 МУЛТИПЛИКАЦИЈА НА ЛИКОВИ-ДУБЛЕТИ ВО РОМАНОТ „ТУНЕЛ“
 ОД ПЕТРЕ М. АНДРЕЕВСКИ
Ranko Mladenoski, Danche Stefanovska
 MULTIPLICATION OF CHARACTERS–DUPLETS IN PETRE M.
 ANDREEVSKI’S NOVEL “TUNNEL”
- 85 Ivona Stoyanovska**
 BAHRI DİVANI ÖZELLİKLERİ
Ivona Stoyanovska
 BAHRI AND HIS DIVAN
- 93 Gabriele Ottaviani**
 HORCYNUS ORCA: IL NUTRIMENTO DEL VIAGGIO, LA SEDUZIONE
 DELLA MORTE, L’INVENZIONE DEL LINGUAGGIO PER ESPRIMERE IL
 SENSO PIÙ VERO DELLE COSE
Gabriele Ottaviani
 HORCYNUS ORCA: THE NOURISHMENT OF TRAVEL, THE ALLUREMENT
 OF DEATH, THE INVENTION OF LANGUAGE TO EXPRESS THE MOST
 AUTHENTIC FEELING OF THINGS
- 101 Lorena Lazarić**
 PROFILO CRITICO DI MAIER SU SVEVO
Lorena Lazarić
 MAIER’S CRITICAL PROFILE OF SVEVO
- 111 Ana Stefanovska**
 LO SPAZIO DELLA TRASGRESSIONE IN “L’AGNESE VA A MORIRE”
Ana Stefanovska
 SPACES OF TRANSGRESSION IN “L’AGNESE VA A MORIRE”
- КУЛТУРА / CULTURE**
- 125 Agnieszka Józwiak**
 „SCHLESISCHE VOLKSBLÄTTER“. ZUR GESCHICHTE DER ZEITSCHRIFT
Agnieszka Józwiak
 „SCHLESISCHE VOLKSBLÄTTER“. TO THE HISTORY OF THE JOURNAL
- 137 Стојанче Костов**
 ТИПОВИ НА ОРА ВО ИСТОЧНОТО ИГРООРНО ПОДРАЧЈЕ НА
 МАКЕДОНИЈА
Stojanche Kostov
 TYPES OF DANCES IN THE EASTERN DANCING AREA OF MACEDONIA

143 Oliver Herbst
KEIN LEBEN OHNE KLAVIER. DER PIANIST, KOMPONIST UND
KLAVIERPÄDAGOGE PETER FEUCHTWANGER UND DIE STADT SEINER
VORFAHREN
Oliver Herbst
NO LIFE WITHOUT PIANO. THE PIANIST, COMPOSER AND PIANO
PEDAGOGUE PETER FEUCHTWANGER AND THE TOWN OF HIS
ANCESTORS

151 Петар Намичев, Екатерина Намичева
ПРОСТОРНО ОБЛИКУВАЊЕ НА ОДАЈАТА ОД ТРАДИЦИОНАЛНАТА
ГРАДСКА КУЌА ВО ШТИП ОД 19 ВЕК
Petar Namicev, Ekaterina Namiceva
SHAPING OF THE CHAMBER IN THE TRADITIONAL HOUSE OF SH TIP
19TH CENTURY

167 Giovanni Gualdani, Nicoletta Lepri
NEL NOME DI MICHELANGELO: VITE E OPERE DI MICHELANGELO
BUONARROTI E MICHELANGELO MERISI
Giovanni Gualdani, Nicoletta Lepri
IN THE NAME OF MICHELANGELO: LIVES AND WORKS OF
MICHELANGELO BUONAROTTI AND MICHELANGELO MERISI

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

181 Виолета Димова, Лилјана Јовановска
РЕЦЕПЦИЈАТА И ЕСТЕТИКАТА НА КОМУНИКАЦИЈА ВО НАСТАВАТА
ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА
Violeta Dimova, Liljana Jovanovska
RECEPTION AND AESTHETICS OF COMMUNICATION IN TEACHING
MACEDONIAN LANGUAGE AND LITERATURE

189 Marija Kusevska
THE ROLE OF EXPLICIT INSTRUCTION IN INTERLANGUAGE
PRAGMATIC DEVELOPMENT

199 Виолета Јанушева
ИЗБОР И ФОРМУЛАЦИЈА НА ТЕМАТА ВО ПЕТПАРАГРАФСКИОТ ЕСЕЈ
И КВАЛИТЕТОТ НА ПИСМЕНОТО ИЗРАЗУВАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ВО
РМ
Violeta Janusheva
CHOICE AND FORMULATION OF THE TOPIC IN THE FIVE-PARAGRAPH
ESSAY AND QUALITY OF THE STUDENTS' WRITTEN EXPRESSION IN
RM

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 213** **Кристина Е. Крамер**
„ЗБОРУВАТЕ ЛИ МАКЕДОНСКИ?“ ОД АВТОРИТЕ МАРИЈА КУСЕВСКА
И ЛИЛЈАНА МИТКОВСКА
Christina E. Kramer
„ЗБОРУВАТЕ ЛИ МАКЕДОНСКИ? DO YOU SPEAK MACEDONIAN?“ BY
MARIJA KUSEVSKA AND LILJANA MITKOVSKA
- 217** **Марија Гркова**
ПРВИОТ РЕЧНИК НА СИНОНИМИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
Marija Grkova
FIRST DICTIONARY OF SYNONYMS IN MACEDONIAN LANGUAGE

ДОДАТОК / APPENDIX

- 223** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Почитувани колешки и колеги,

Големо задоволство ми е да го претставам четвртиот број на меѓународното списание за лингвистички, книжевни и културолошки истражувања „Палимпсест“ кое беше креирано за да обезбеди место за колегите од Универзитетот „Гоце Делчев“, Штип, и други универзитети во Македонија и пошироко да ги публикуваат резултатите од својата научна работа во областа на лингвистиката, книжевноста, методиката и културологијата. Иако ова е само втора година од постоењето на списанието, тоа успеа да го привлече вниманието на многу автори и читатели од целиот свет.

„Палимпсест“ е вистинско меѓународно списание од најмалку три причини. Прво, се прифаќаат трудови на седум јазици: македонски, англиски, италијански, француски, германски, руски и турски. Второ, Уредувачкиот одбор е составен од 30 уредници, сите универзитетски професори, од 17 земји не само од Европа туку и од други делови на светот. Трето, трите претходни броеви на „Палимпсест“ содржат трудови од автори од многу различни земји кои придонесуваат за разноликоста на истражувањата, теоретските перспективи и гледиштата. Овој број го следи истиот тренд, бидејќи содржи 21 труд од автори од Македонија (Светлана Јакимовска, Семина Бекир, Марија Леонтиќ, Славчо Ковилоски, Ранко Младеноски, Данче Стефановска, Ивона Стојановска, Стојанче Костов, Петар Намичев, Екатерина Намичева, Виолета Димова, Лилјана Јовановска, Марија Кусевска, Виолета Јанушева, Марија Гркова), Италија (Марко Мазолени, Габриеле Отовиани, Ана Стефановска, Џовани Гвалдани, Николета Лепри), Хрватска (Лорена Лазариќ), Полска (Агнешка Јужвјак), Германија (Оливер Хербст), Канада (Кристина Е. Крамер) и Брегот на Слоновата Коска (Конан Кофи Синтор). Ова богатство од научни трудови секако придонесува за развивање и проширување на емпириското и теоретското знаење во четирите области – лингвистика, литература, културологија и методика.

Би сакала да ја изразам мојата искрена благодарност за придонесот од авторите на трудовите вклучени во овој број на „Палимпсест“. Четвртиот број, како и претходните три броја, не оставаат сомнеж дека „Палимпсест“ ќе продолжи да им нуди на своите читатели интересни и привлечни трудови и дека ќе привлекува сè повеќе и повеќе истакнати автори кои ќе придонесуваат за квалитетот на ова списание.

Нина Даскаловска, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Dear colleagues,

It is my great pleasure to present the fourth issue of the international journal for linguistic, literary and cultural research *Palimpsest* which was created with the aim of providing a venue for our colleagues from Goce Delcev University and other universities in Macedonia and abroad to publish their work in the area of linguistics, literary science, teaching methodology and culturology. Although the journal is only in the second year of its existence, it has already attracted the attention of many authors and readers from all over the world.

Palimpsest is a truly international journal for at least three reasons. First, it accepts papers in seven languages: Macedonian, English, Italian, French, German, Russian and Turkish. Second, the Editorial Board is composed of 30 editors who are all university professors from 17 countries not only from Europe, but also from other regions of the world. Third, the three previous issues of *Palimpsest* contain papers from authors from many different countries which contribute to the diversity of research studies, theoretical perspectives and viewpoints. The present issue follows the same fashion as it contains 21 papers from authors from Macedonia (Svetlana Jakimovska, Semina Bekir, Marija Leontik, Slavcho Koviloski, Ranko Mladenovski, Danche Stefanovska, Ivona Stoyanovska, Stojanche Kostov, Petar Namicev, Ekaterina Namiceva, Violeta Dimova, Liljana Jovanovska, Marija Kusevska, Violeta Janusheva, Marija Grkova), Italy (Marco Mazzoleni, Gabriele Ottoviani, Ana Stefanovska, Giovanni Gualdani, Nicoletta Lepri), Croatia (Lorena Lazarić), Poland (Agnieszka Józwiak), Germany (Oliver Herbst), Canada (Christina E. Kramer) and the Ivory Coast (Konan Koffi Syntor). This wealth of scientific papers certainly contributes to developing and broadening the empirical and theoretical knowledge in the four areas - linguistics, literature, culturology and teaching methodology.

I would like to express my sincere appreciation of the contributions made by the authors of the papers included in this issue of *Palimpsest*. The fourth issue, like the previous three issues, leaves little doubt that *Palimpsest* will continue to offer its readers interesting and engaging papers and that it will attract more and more prominent authors that will contribute to the quality of the journal.

Nina Daskalovska, editor of Palimpsest

ОРИГИНАЛНАТА И ПРЕПЕАНАТА ПОЕЗИЈА ЗА ДЕЦА КАКО УМЕТНИЧКИ ДИЈАЛОГ МЕЃУ КУЛТУРИТЕ

Марија Леонтиќ

Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
marija.leontik@ugd.edu.mk

Апстракт: Различни земји и култури имаат специфични карактеристики на својата детска поезија, но сите тие имаат и заеднички карактеристики. Детската поезија се јави како потреба на децата да ги искажат своите чувства, мисли, желби, снисхта, потреби и доживувања на уметнички начин во стихови. Децата имаат потреба поезијата да ја слушаат, да ја рецитираат, да ја споделат со околината. Препевот на детската поезија овозможува читателите на одредена култура да се запознаат со чувствата, мислите и однесувањето на децата на другите култури. На овој начин оригиналната и препеаната детска поезија овозможува уметнички дијалог меѓу децата од различни земји и придонесуваат за запознавање на истите, сличните или различните вредности на културите на кои припаѓаат. Како резултат на ова, детската поезија станува уметнички дијалог меѓу децата од различни земји и култури.

Клучни зборови: деца, поезија, уметнички дијалог, култури.

1. Вовед

Поезијата за деца е вид уметност изразена во стихови во која се опеваат децата и детството, детските искуства, неговото доживување на светот, околината и возрасните. Во детската поезија се вградени и начинот на живот, воспитување и комуницирање со децата во одредена култура. Во оваа поезија се вградени искуствата и знаењата на одредена култура за децата, но наедно во неа се содржат и универзални животни вредности.

Децата ја сакаат поезијата. Децата сакаат да запознаваат различни доживувања на децата од различни страни и култури на светот. Но, децата и најбрзо ја восприемаат разноликоста. На овој начин детската поезија овозможува уметнички дијалог меѓу децата од различни земји и придонесува за запознавање на истите, сличните или различните вредности на културите на кои припаѓаат. Како резултат на ова, детската поезија станува уметнички дијалог меѓу децата од различни земји и култури.

2. Карактеристики на оригиналната и на препеаната поезија за деца

Поезија за деца и млади е наменета за деца и млади до 18 години. Во рамките на поезијата за деца и млади има поткласификација според возраста: поезија за деца до 2 години, поезија за деца од 2-6 години, поезија за деца од

6-9 години, поезија за деца од 9-15 и поезија за млади од 15-18 години. Писателите според возраста на децата прават избор на зборовите, изразите и темите. Во различни земји и кај различни издавачи годините може да варираат.

Поезијата за деца е вид уметност изразена во врзан или слободен стих што ја изразува сликата за светот низ призмата на детските очи, душа, свест и детското искуство. Во оваа поезија се отсликува духот, душата, мислите на децата и нивното спознание за светот.

Оригиналната детска поезија ги има следниве карактеристики:

- едноставен јазик и стил;
- кратки или средно долги стихови;
- стихови што лесно се восприемаат и рецитираат;
- теми поврзани со децата, нивната околина и детството; семејството, домот, роднините, соседите, училиштето, другарчињата, играта, забавата, детските прослави, телевизијата, детските театри, циркусот, луна паркот, зимувањето, летувањето, природата, животните и птиците од природата, прва љубов, љубов кон родителите, браќата, сестрите, децата и сл.;
- теми поврзани со спомените од детството на поетот;
- текст кој ги активира мислите и чувствата на децата;
- текст кој содржи порака од возрасните кон децата;
- текст кој содржи порака од децата кон возрасните;
- текст кој ги поттикнува децата самите да изведуваат заклучоци, да разликуваат добро и лошо, корисно и некорисно, а со тоа да се подготвуваат за животот;
- текст кој содржи естетски вредности;
- текст кој содржи национални вредности и пораки;
- текст кој содржи универзални вредности и пораки;
- илустрација инспирирана од темата на стиховите.

Како резултат на карактеристиките на оригиналната поезија за деца се развиваат следниве карактеристики на препеаната поезија за деца:

- со препејувањето на една песна за деца не се пишува нова песна, туку се пресоздава истата песна со иста форма, тема, мисла и порака на еден друг јазик;
- препев што внимава на формата на оригиналната песна;
- препев со едноставен јазик и стил;
- препев што лесно се восприема;
- препев што веродостојно ги предава темите од оригиналната песна;
- препев што разбирливо ги предава културните разлики;
- препев што јасно ги рефлектира пораките од оригиналната песна;
- препев кој содржи естетски и уметнички вредности;
- пожелно е препевот да биде во комбинација со оригиналните илустрации, но доколку не може да се добијат авторските права за илустрациите од оригиналната песна, може да се креираат нови илустрации што ќе бидат во духот на песната.

Поетите и преведувачите на поезија за деца ги знаат овие карактеристики и свесно ги применуваат при пишување или препевање песни за деца.

3. Оригиналната и препеаната поезија за деца како уметнички дијалог меѓу децата од различни култури

Поезијата за деца се јави како потреба на децата, детските доживувања, згоди, незгоди, чувства, желби, имагинации и мисли да се изразат на ритмичен начин преку стихови. Децата имаат потреба своите сознанија и искуства на поетски начин да ги споделат со своите другарчиња, наставници, родители и слично. Тие умеат да бидат добри слушатели на поезија, но исто така сакаат и да рецитираат детски песни пред возрасните.

Поезијата за деца имаше и има големо влијание врз децата и нивниот развој, бидејќи таа содржи национални и универзални вредности кои ги учат, споделуваат и применуваат, а со тоа се подготвуваат за животот. Поетите на поезија за деца, етиката на однесување, сфаќање, размислување и верување во една култура ја внесуваат во својата поезија која преку читање се пренесува на следните генерации.

Препевот на поезијата за деца имаше и има голема улога во збогатувањето на спознанијата на децата за светот и различните култури. Препевот на поезија овозможува сознанијата внесени во поезијата за деца на одредена култура да се пренесат во друга култура, а со тоа да се прошири хоризонтот на децата од различни култури.

Секој поет на поезија за деца преку јазикот и изборот на темите изразува одредена култура, а препевачот преку препевот на детската поезија реализира јазичен и културен трансфер и овозможува препевот да стане средство за уметнички дијалог меѓу децата од различни култури.

Уметничкиот дијалог меѓу децата од различни култури преку поезијата може да се реализира со следниве активности:

а) повеќејазични поетски книги за деца: се погодни, пред сè, за мултикултурните средини, бидејќи овозможуваат оригиналната и препеаната поезија паралелно да се читаат. Издавачките куќи најчесто се определуваат за двојазични поетски книги за деца. Овие повеќејазични поетски книги за деца овозможуваат комуникација со различни јазици и култури, но воедно се одличен материјал за подготвување на двојазични приредби, двојазично рецитирање на детска поезија и слично. Ова може да го презентираме преку двојазичната песна „Kimler Neleri Sevmez - Кој што не сака“ од турскиот поет Јалвач Урал;

KİMLER NELERİ SEVMEZ

Küçük kuşlar
Yağmurda
Uçmayı

Kuyruklarına
Teneke bağlanan
Köpekler
Koşmayı

Suya atılan
Kediler
Yüzmeyi

Şiir seven çocuklar
Resimsiz
Şiir kitaplarını
Okumayı
Sev-mez-ler.

Yalvaç Ural

КОЈ ШТО НЕ САКА

Малите птици
На дожд
Да летаат

Кучињата
Со конзерви
Врзани за опашка
Да трчаат

Мачињата
Фрлени во вода
Да пливаат

А детските љубители на поезија
Не сакаат
Поетски книги
Без цртежи
Да читаат.

Јалвач Урал
Препев: Марија Леонтиќ

б) повеќејазични поетски рубрики во литературни списанија за деца: овозможуваат децата да се запознаат со современите поети за деца и со новите трендови во детската поезија. Тие овозможуваат комуникација со разновидни поети за деца од земјата и од светот и запознавање со разноликоста во поезијата за деца;

в) радио и телевизиски програми за деца: се омилена забава за децата. Во овие програми децата се запознаваат со разновидни поети за деца и нивните песни. Често и писателите гостуваат на овие програми. Радиото и телевизијата се моќни медиуми кои имаат големо влијание врз литературниот вкус и развојот на децата;

г) литературни средби меѓу поетите за деца и учениците: се вистинско доживување за децата. Децата можат да читаат одредена поезија за деца и да ја сакаат. Но, откако ќе го запознаат поетот, поезијата добива поинаква димензија во нивниот живот. Исто така, непосредната комуникација овозможува децата да поставуваат прашања и да добиваат одговор од поетот за сите нешта за кои биле љубопитни додека ја читале поезијата;

д) литературни приредби на кои се чита оригинална поезија за деца, препеана поезија или двете заедно: може да се реализираат во рамките на самото училиште или како соработка меѓу две или повеќе училишта. Децата сакаат да слушаат и да рецитираат поезија. Подготвувањето и одржувањето литературни приредби на децата им причинува големо задоволство. Воедно овие приредби овозможуваат поетско запознавање, комуникација и дружење меѓу децата. Иако овој поетски дијалог се одвива во помал круг, со своите сознанија има позитивно влијание во понатамошниот развој на децата.

Оригиналната и препеаната поезија за деца имаат важна улога во образованието, воспитанието и во самоспознавањето на децата. Оригиналната и препеаната поезија, воспоставувајќи дијалог меѓу разновидните култури, придонесува децата да ги запознаат децата од другите култури кои се слични или различни од нив, а со тоа полесно да се сфатат себеси и нивното место во светот. Но, исто така преку овој уметнички дијалог, децата го надградуваат и го збогатуваат своето искуство и својот израз. Ова ќе го презентираме преку двојазичната песна „Укууа Доғру - Кон сништата“ од турскиот поет Али Акбаш.

UYKUYA DOĞRU	KON SNIŞTATA
Anneciğim düşümde bir kuşmuşum kucağından uçmuşum.	Мамичке една птичка бев в сништата мои што полета од прегратките твои
Anneciğim düşümde bir mektupmuşum gideceğim yeri unutmuşum.	Мамичке едно писмо бев в сништата мои што заборава на патиштата свои.

Anneciğim aç beni, oku beni basmadan uyku beni.	Мамичке отвори ме, прочитај ме мене пред да потонам в сништа пред тебе.
Anneciğim Allah ne kadar yakın konuştum duydu beni.	Мамичке Господ е близок до мојата душа кога зборувам тој мене ме слуша.
Anneciğim yollar beni çağırır kuşlar beni rüzgâr beni uyku beni su beni.	Мамичке патиштата повикуваат по мене птиците ветровите сништата водите итаат по мене.
Ali Akbaş	Али Акбаш Препев: Марија Леонтиќ

4. Заклучок

Поетот за деца ги пишува своите песни имајќи ги предвид децата од сегашноста, но и своето искуство од детството. Во поезијата за деца се вградени минатото и сегашноста, бидејќи преку нив се пренесуваат искуствата на поетот и искуствата на децата од новите генерации како плод на една култура.

Препевачот ги препева песните на одреден поет за деца имајќи го предвид искуството на поетот и децата од една култура и искуството на децата од другата култура кои ќе го читаат препевот. На овој начин препевачот овозможува децата од другата култура полесно да го восприемат светогледот на поетот и на децата од одредена култура која е слична или различна од нивната.

На овој начин оригиналната и препеваната поезија воспоставуваат уметнички дијалог меѓу децата од различни земји и култури и го збогатуваат нивниот духовен, душевен, емотивен, мисловен и естетски свет.

Библиографија

Алил, Севин. (2009). *Дидактички-методски осврт на литературата за деца во основните училишта*. Скопје: Ватра.

Димова, Виолета. (2007). *Литературното дело и рецепиентот*. Скопје: Македонска реч.

Леонтиќ, Марија. (2010). *Поетиката на авторот и поетиката на преведувачот*. Скопје: Огледало, 178 (XXI). 4, 8.

Леонтиќ, Марија. (2012). *Тесната поврзаност на преводот и вистината*. Скопје: Огледало, 200 (XXIII). 1, 3.

Леонтиќ, Марија. (2014). *Карактеристики на оригиналната и преведената книжевност за деца и младина*. Скопје: Огледало, 221 (XXV). 3, 8.

Marija Leontik

Goce Delchev University, Republic of Macedonia

**Original and Versified Poetry for Children
as an Artistic Dialogue Between Cultures**

Abstract: Different countries and cultures have specific characteristics of their children's poetry, but they all also have some common features. Children's poetry appeared as a necessity for children to express their feelings, thoughts, desires, dreams, needs and experiences in an artistic way in verse. Children have the need to listen to poetry, to recite it, and to share it with their environment. Versification of children's poetry allows readers of a certain culture to learn about the feelings, thoughts and behavior of children belonging to other cultures. In this way the original and the versified children's poetry enables artistic dialogue between children from different countries and contributes to familiarizing with new, similar or different values of the cultures to which they belong. As a result, children's poetry becomes an artistic dialogue between children from different countries and cultures.

Key words: *children, poetry, artistic dialogue, cultures.*

ГОД. II
БР. 4

ПАЛІМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. II
NO 4

